

ТЕМА: НОТАРІАТ В УКРАЇНІ

ПЛАН

- 1.ІСТОРИЯ НОТАРІАТУ В КРАЇНАХ СВІТУ**
- 2.НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ.**
- 3.ЕЛЕКТРОННІЙ НОТАРІАТ В УКРАЇНІ.**
- 4.ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА НОТАРІУСА**
- 5.ВИМОГИ ДО ПОСАДИ НОТАРІУСА. ОСОБЛИВОСТІ
ВІДКРИТТЯ НОТАРІАЛЬНОЇ КОНТОРИ**

• Вперше виразно виявилися переваги професії нотаріуса у Вавілоні (1760 до н.е.). Цар Хаммурапі видав кодекс (правила поведінки), який зробив його знаменитим. На думку царя, ці правила були неупередженими сентенціями, що закликають в його країні дотримуватися твердої дисципліни.

• У Римській Імперії вперше про нотаріуса згадується в записах секретаря великого імператора Цицерона. Передвісниками нотаріусів в Древньому Римі були писарі. Недаремно в перекладі з латинського «нотаріус» - писар. Були дві категорії писарів: що перебували на державній службі (*scribae*) і на утриманні приватних осіб (*exceptores et notarii*).

-Приватні писарі зазвичай працювали в якості секретарів у багатих римлян, вели ділове листування і оформляли різного роду юридичні операції для них. Особи, що виконували ці функції, називалися "нотаріусами" від слова "notta", що означало стенографічний знак, який застосовувався писарями для швидкості записів, які вони вели

-У шостому столітті імператор Юстиніан, що правив з 527 по 565 р.р., став першим діячем цієї епохи, який об'єднав нотаріусів в групи і колегії і видав повну збірку юридичних законодавчих актів. Збірка складалася з кодексу, що включав всі конституції імператорів, починаючи від Адрієна (196 р.).

У Франції перші офіційні нотаріуси з'явилися в 1139 році і в місті Монпільє був заснований університет (1160 р.). У Іспанії перші нотаріуси з'явилися в 1162 році. У 1211 р. був заснований університет в місті Саламанка.

Король Франції Філіпп III (1280 р.) підписав указ, згідно якого в кожному населеному пункті призначалося два бездоганно чесних людини, до яких зверталися люди по питаннях здійснення нотаріальних дій. А в 1302 р. король Франції Філіпп IV (Красень) затвердив інструкцію, по якій нотаріуси зобов'язані призначатися лише по королівському указу і не мають бути служителями церкви.

Коли Бонапарт замислив введення Цивільного кодексу, він визнав необхідним утворити структуру, покликану реалізувати цей найважливіший правовий акт. Цією структурою став нотаріат.

Розвиток нотаріату в Росії можна умовно розділити на декілька етапів:

Перший з яких починається в XVI столітті і закінчується Соборним укладенням 1649 років

Другий етап охоплює період з 1649 по 1866 роки. Укладення 1649 років царя Олексія Михайловича

Корінне перетворення нотаріату сталося після затвердження Олександром II в 1866 році Положення про нотаріальну частину як розвиток судової реформи 1864 роки. У Росії виникли дві відособлені частини нотаріальних установ. Це кріпосна і власне нотаріальна частині.

Наступний період починається 14 квітня 1866 року і закінчується 29 жовтня 1917 року прийняттям ленінського "Декрету про землю", який ознаменував початок ліквідації приватного цивільного права.

Після революції 1917 року, декрет №1 про суд від 24 листопада 1917 року скасував всі попередні судові встановлення, що діяли донині, і хоча не було нічого сказано про скасування Положення про нотаріальну частину, що регулювало донині інститут нотаріату, він перестав існувати.

Нотаріальні дії стали здійснювати різні установи: нотаріальні відділи місцевих рад, які очолювали народні нотаріуси, відділи юстиції, відділи.

Подальший розвиток інститут нотаріату отримав в грудні 1919 року в декреті про суд №2, у якому було підкреслено, що нотаріальні дії здійснюються нотаріусами, і в разі їх відсутності особами їх замінюючими.

У 1919 році нотаріальні відділи місцевих Рад було перейменовано у нотаріальні столи. 4 жовтня 1922 року було прийнято Положення про державний нотаріат, яке завершило створення нотаріату в Росії після 1917 року як самостійних державних установ. 19 липня 1973 року був ухвалений закон про державний нотаріат в СРСР.

▪Нового імпульсу розвитку правової системи України, в тому числі й інституту нотаріату, надало проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року.

▪Значним кроком у розвитку нотаріату і його законодавчого закріплення став прийнятий Верховною Радою України 2 вересня 1993 введений з 1 січня 1994 року Закон України "Про нотаріат".

▪22.04.1993 р. на Конференції нотаріусів було створено і зареєстровано Міністерством юстиції України Українську нотаріальну палату (УНП) –добровільну громадську організацію нотаріусів

ЗАКОН УКРАЇНИ “ПРО НОТАРІАТ”

Порядок вчинення
нотаріальних дій
нотаріусами України

▪1995 році прийнято Європейський кодекс нотаріального професійного права).

▪Вагому роль у подальшому розвитку теорії та практики нотаріальної справи відіграє Міжнародний Союз Латинського Нотаріату, заснований 2 жовтня 1948 року

Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, помічників приватних нотаріусів/ Наказ Міністерства юстиції України 28.08.2014 № 1422/5

Про затвердження Порядку проведення перевірки організації роботи державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, організації нотаріальної діяльності приватних нотаріусів, дотримання державними і приватними нотаріусами порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства// Наказ Міністерства юстиції України 17.02.2014 № 357/5

Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України

Про затвердження Порядку видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю

Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/l20918p2>

Нотаріус — це посадова особа, на яку покладено обов'язок вчиняти нотаріальні дії. Нотаріус, незалежно від того, чи є він державним, чи приватним, вчиняє нотаріальні дії від імені держави, дала йому повноваження їх вчиняти. Водночас нотаріус несе собисту відповідальність за вчинення нотаріальних дій.

НОТАРІУС

Не може бути нотаріусом особа, яка має судимість, обмежена у дієздатності або визнана недієздатною за рішенням суду.

Вимогою до займання посади нотаріуса є складання кваліфікаційного іспиту після проходження стажування, що дає можливість перевірити знання кандидата в нотаріуси та його готовність до нотаріальної діяльності.

Нотаріусом може бути громадянин України, якому присуджено ступінь вищої юридичної освіти не нижче магістра, який володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної", має стаж роботи у сфері права не менш як шість років, з них помічником нотаріуса або консультантом державної нотаріальної контори - не менш як три роки, склав кваліфікаційний іспит і отримав свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю.

Нотаріусу забороняється використовувати свої повноваження з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки чи пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб.

Нотаріус не може займатися підприємницькою, адвокатською діяльністю, бути засновником адвокатських об'єднань, перебувати на державній службі або службі в органах місцевого самоврядування, у штаті інших юридичних осіб, а також виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності, а також діяльності у професійному самоврядуванні нотаріусів.

Особа, якій вперше надається право займатися нотаріальною діяльністю, у відповідному територіальному органі Міністерства юстиції України в урочистій обстановці складає присягу такого змісту:

"Урочисто присягаю виконувати обов'язки нотаріуса чесно і сумлінно, згідно з законом і совістю, поважати права і законні інтереси фізичних та юридичних осіб, зберігати професійну таємницю, скрізь і завжди берегти чистоту високого звання нотаріуса"

Свідоцтво про право на заняття нотаріальною діяльністю

[Свідоцтво про право на заняття нотаріальною діяльністю](#) видається Міністерством юстиції України на підставі рішення Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

Відмову у видачі свідоцтва може бути оскаржено до суду.

За видачу свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю вноситься плата, [розмір](#) якої встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Свідоцтво про право на заняття нотаріальною діяльністю може бути анульовано Міністерством юстиції України

Помічник нотаріуса

Помічником нотаріуса може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту, але не нижче першого рівня (бакалавр), володіє державною мовою, має стаж роботи у сфері права не менш як три роки. Не може бути помічником нотаріуса особа, яка має судимість, обмежена у дієздатності або визнана недієздатною за рішенням суду.

Помічник нотаріуса не може займатися підприємницькою, адвокатською діяльністю, бути засновником адвокатських об'єднань, перебувати на державній службі або службі в органах місцевого самоврядування, у штаті інших юридичних осіб, а також виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності.

Помічнику нотаріуса забороняється використовувати свій статус з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки чи пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб.

Нотаріальний округ

Нотаріальний округ - територіальна одиниця, в межах якої нотаріус здійснює нотаріальну діяльність і в межах якого знаходиться державна нотаріальна контора, в якій працює державний нотаріус, або робоче місце (контора) приватного нотаріуса.

Нотаріальні округи визначаються відповідно до адміністративно-територіального устрою України. У містах з районним поділом округом діяльності нотаріуса є вся територія міста. У разі зміни адміністративно-територіального поділу України, в результаті якого розташування робочого місця (контори) приватного нотаріуса увійшло до іншого нотаріального округу, нотаріальна діяльність відповідних нотаріусів повинна бути зареєстрована в цьому нотаріальному окрузі.

Нотаріус не вправі здійснювати нотаріальну діяльність за межами свого нотаріального округу, за винятком заміщення інших нотаріусів у випадках, передбачених цим Законом

Вчинення нотаріальних дій

Нотаріуси або посадові особи, які вчиняють нотаріальні дії, у своїй діяльності керуються Конституцією України, законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства юстиції України та його територіальних органів, а в Автономній Республіці Крим - також нормативно-правовими актами Верховної Ради Автономної Республіки Крим і Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Нотаріуси у встановленому порядку в межах своєї компетенції вирішують питання, що впливають з норм міжнародного права, а також укладених Україною міжнародних договорів.

Вища кваліфікаційна комісія нотаріату та порядок її роботи

Для визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю, та вирішення питання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю при Міністерстві юстиції України утворюється Вища кваліфікаційна комісія нотаріату. Персональний склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату затверджується наказом Міністерства юстиції України.

Строк повноважень персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату становить три роки, починаючи з дня його затвердження.

https://minjust.gov.ua/ukr_notar_2

Професійне самоврядування нотаріусів здійснюється через Нотаріальну палату України та її органи. Нотаріальна палата України є організацією, яка здійснює професійне самоврядування у сфері нотаріату.

Нотаріальна палата України є неприбутковою юридичною особою, має свою печатку. Діяльність Нотаріальної палати України здійснюється відповідно до законодавства та її статуту. Повноваження Нотаріальної палати України визначаються цим Законом та її статутом.

До повноважень Нотаріальної палати України належать: представлення інтересів нотаріальних палат та нотаріусів у державних та інших установах; забезпечення захисту соціальних та професійних прав нотаріусів; участь у проведенні експертиз законопроектів з питань, пов'язаних з нотаріальною діяльністю; забезпечення підвищення кваліфікації нотаріусів та їхніх помічників; контроль за дотриманням нотаріусами правил професійної етики та інші повноваження.

ДЕРЖАВНІ НОТАРІАЛЬНІ КОНТОРИ І ДЕРЖАВНІ НОТАРІАЛЬНІ АРХІВИ

Стаття 17. Організація роботи державних нотаріальних контор

Державні нотаріальні контори створюються і ліквідуються Міністерством юстиції України.

Штати державних нотаріальних контор затверджуються територіальними органами Міністерства юстиції України в межах встановленої для державних нотаріальних контор штатної чисельності і фонду заробітної плати.

Реєстрація приватної нотаріальної діяльності. Реєстраційне посвідчення

Реєстрація приватної нотаріальної діяльності провадиться відповідними територіальними органами Міністерства юстиції України на підставі заяви особи, яка має свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю, та акта про сертифікацію відповідності робочого місця (контори) приватного нотаріуса встановленим цим Законом умовам. У заяві зазначається назва нотаріального округу, в якому особа буде займатися нотаріальною діяльністю.

Робоче місце (контора) приватного нотаріуса повинно розташовуватися в межах визначеного для нього нотаріального округу. Вимоги до робочого місця (контори) приватного нотаріуса встановлюються Міністерством юстиції України.

До заяви про реєстрацію приватної нотаріальної діяльності додаються:

свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю та його засвідчена копія;
документ, що підтверджує право власності або право оренди на приміщення для розташування робочого місця (контори) приватного нотаріуса, чи договір про співпрацю з іншим приватним нотаріусом, який надає заявнику відповідне приміщення, та його засвідчена копія;
дві фотокартки розміром 3x4 см;
паспорт громадянина України, який подається особисто.
Копії зазначених документів зберігаються в реєстраційній справі нотаріуса.

Робоче місце (контора) приватного нотаріуса

Робоче місце (контора) приватного нотаріуса має знаходитись у межах нотаріального округу, в якому приватний нотаріус здійснює нотаріальну діяльність.

Робоче місце (контора) має відповідати таким умовам:

- 1) забезпечувати дотримання нотаріальної таємниці;
- 2) давати можливість кожному приватному нотаріусу, який здійснює нотаріальну діяльність, одночасно та незалежно від іншого приватного нотаріуса здійснювати нотаріальну діяльність;
- 3) бути захищеним від несанкціонованого проникнення;
- 4) бути забезпеченим сейфом для зберігання печаток, штампів, металевою шафою для зберігання архіву нотаріуса;
- 5) кількість кімнат у приміщенні, де знаходиться робоче місце (контора) приватного нотаріуса, не може бути меншою, ніж кількість приватних нотаріусів, які здійснюють нотаріальну діяльність у його межах;

Відповідальність приватного нотаріуса

Шкода, заподіяна особі внаслідок незаконних дій або недбалості приватного нотаріуса, відшкодовується в повному розмірі.

Нотаріус не несе відповідальності у разі, якщо особа, яка звернулася до нотаріуса за вчиненням нотаріальної дії:

подала неправдиву інформацію щодо будь-якого питання, пов'язаного із вчиненням нотаріальної дії;

подала недійсні та/або підроблені документи;

не заявила про відсутність чи наявність осіб, прав чи інтересів яких може стосуватися нотаріальна дія, за вчиненням якої звернулася особа.

2. Стислий зміст концепції (модуль, його визначення, основні елементи)

Місія

Перехід на якісно новий рівень відкритої взаємодії між державою і споживачами в сфері надання нотаріальних послуг

Цілі

Реалізація послідовного та комплексного підходу до надання нотаріальних послуг із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій

Завдання 1

внесення законодавчих змін щодо дозволу посвідчувати правочини за допомогою електронних засобів зв'язку та вчиняти інші нотаріальні дії в електронному режимі

Завдання 2

забезпечення дистанційного доступу суб'єкта звернення для отримання нотаріальної послуги засобами ЕЦП та автоматизація міжвідомчої електронної взаємодії

Завдання 3

побудова Єдиної інформаційної нотаріальної системи Е-нотаріат на основі надійної і захищеної інфраструктури з можливістю он-лайн доступу користувачів

Сучасний стан законодавчої бази:

- ✓ “Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв’язку”
 - стаття 207 Цивільного кодексу України

- ✓ “Електронний цифровий підпис за правовим статусом прирівнюється до власноручного підпису (печатки). Електронний підпис не може бути визнаний недійсним лише через те, що він має електронну форму або не ґрунтується на посиленому сертифікаті ключа”
 - стаття 3 Закону “Про електронний цифровий підпис”

- ✓ “Якщо автором створюються ідентичні за документарною інформацією та реквізитами електронний документ та документ на папері, кожен з документів є оригіналом і має однакову юридичну силу. Нотаріальне посвідчення цивільно-правової угоди, укладеної шляхом створення електронного документа (електронних документів), здійснюється у порядку, встановленому законом”
 - статті 7,8 Закону “Про електронні документи та електронний документообіг”

- ✓ “Усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або